

**Ytre Hvaler
nasjonalpark**

Postadresse
Ytre Hvaler nasjonalparkstyre
Postboks 325
1502 Moss

Besøksadresse
Skjærgårdens hus
Vadbenken 8
1680 Skjærhalden

Kontakt
Sentralbord: +47 69 24 70 00
Direkte: +47 69 24 70 24
fmovpost@fylkesmannen.no
fmovmoo@fylkesmannen.no

Havforskningsinstituttet
v/ Seniorforsker Kjell Tormod Nilssen

Saksbehandler Monika Olsen

Vår ref. 2021/11007-2 432.3 del 21-6

Deres ref. 20/00189

Dato 03.05.2021

Ytre Hvaler nasjonalpark - Tillatelse til innsamling av DNA av steinkobbe i 2021 - 2022 - Havforskningsinstituttet

Vi viser til søknad fra Havforskningsinstituttet datert 29.03.21 om tillatelse til innsamling av DNA av steinkobbe.

Nasjonalparkstyrets vedtak

Havforskningsinstituttet får tillatelse til å fange inn steinkobbeunger for innsamling av vevsprøver som omsøkt, i perioden 10.-23. juni 2021, og 10.-23. juni 2022. Tillatelsen gis i medhold av naturmangfoldloven § 48. Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Kun fangst av årsunger av steinkobbe for innsamling av inntil 20 DNA prøver. Ungene skal slippes fri umiddelbart etter prøvetaking
- Innsamlingsarbeidet skal koordineres med SNO, som er kjent i området
- Det skal ikke være ferdsel innenfor sone C (hekkeområde for fugl) i perioden med ferdselsforbud (15.04 – 15.07)
- Det skal utvises en generell aktsomhet ovenfor andre arter ved innfangingslokaliteten, som ikke skal besøkes mer enn 2 ganger i samme periode, for å unngå unødvendig forstyrrelse
- En kortfattet oppsummering av resultatet fra innsamlingen skal rapporteres til styret innen 30.12.2022. Rapport sendes Ytre Hvaler nasjonalparkstyre, sfvovpost@statsforvalteren.no med kopi til fmosmoo@statsforvalteren.no
- Denne tillatelse skal alltid medbringes under innsamling

Denne saken er behandlet av nasjonalparkforvalteren da det dreier seg om en sak etter naturmangfoldloven § 48 der det foreligger etablert forvaltningspraksis fra saker behandlet av styret i tilsvarende sak.

Søknad til nasjonalparkstyret

Havforskningsinstituttet (HI) søker om å gjøre undersøkelsene innenfor tidsperioden 10. – 23. juni, som er den perioden steinkobbeungene blir født og er lettest å fange. HI vil bruke gummibåt med påhengsmotor med 2 personer. Metodikken innebærer innfangning av årsunger, helst når de sover på skjærene, men også med håv i sjøen. Det tas en liten vevsprøve (ca. 4-5 mm) av kanten i svømmehuden på en baksveiv. Ungene slippes fri umiddelbart etter prøvetaking, som tar noen få sekunder.

Det er ikke behov for å gå i land i lokalitetene på en slik måte at man forstyrrer i hekkeområder for fugl, fordi steinkobbeungene i denne tida alltid ligger i tidevannsområdet og ofte på skjær med glatte berg uten hekkende fugler. Det er vanligvis nok med 1-2 besøk i hvert område for å få tilstrekkelig med data. Det brukes sjelden mer enn en time i hvert område. Optimalt er det ønskelig med innsamling av ca. 20 DNA prøver fra hvert hovedområde. I analysene vil resultatene vil bli sammenlignet med prøver fra koloniene i Vestfold og Telemark og Agder. Senere også med steinkobber fra svenske steinkobbekolonier. Personell som gjennomfører innsamlingen har godkjent kurs i forsøksdyrlære og erfaring fra slik innsamling.

Undersøkelsen ønskes særlig i området mellom Torbjørnskjær, Tisler og Heia. Det søkes om innsamlinger i to år fordi det kan være nødvendig for å sikre at HI får stort nok antall prøver (ca. 20) fra hvert område.

Lovhjemmel

Ytre Hvaler nasjonalpark ble opprettet 26.06.2009. Formålet (§ 2) er å:

- *bevare et egenartet, stort og relativt urørt naturområde ved kysten i sørøst-Norge,*
- *bevare et undersjøisk landskap med variert bunntopografi,*
- *bevare økosystemer på land og i sjø med naturlig forekommende arter og bestander, kystlandskap med sjøoverflate og havbunn med korallrev, hard- og bløtbunn.*

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I henhold til verneforskriften for Ytre Hvaler § 3 pkt. 3.1 er dyrelivet på land og i sjø, herunder hi, reir, hekke- og yngle- og gyteplasser vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse.

Verneforskriften § 3 pkt. 3.2 b) slår fast at bestemmelsene ikke er til hinder for jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk. Verneforskriften gir forbud mot ferdsel 15.04 – 15.07 i sone C (sjøfugl) og D (sel), se § 3 pkt. 5.5.

Etter bestemmelsene i § 3 er det ikke gitt mulighet for tillatelse til innfangning av steinkobbe i perioden som omsøkes. Fangst krever derfor dispensasjon fra verneforskriften. Etter naturmangfoldlovens § 48 kan det gjøres unntak fra forbudet dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

Mattilsynet har gitt tillatelse til innsamling av steinkobbe etter forsøksdyrforskriften.

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal legges til grunn ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskrifter. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget §8, føre-var-prinsippet §9, økosystemtilnærming og samlet belastning §10, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse §11 og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder §12.

Vurdering

Næring og Fiskeridepartementet (NFD) er gjennom Fiskeridirektoratet ansvarlig for forvaltning av steinkobbe langs kysten. Kvotene er basert på fylkesvise tellinger og anbefalinger fra Havforskningsinstituttet. Fangst av steinkobbe er organisert av fylkeskommunene. Kunnskap om artens mulige geografiske oppdeling er imidlertid svært mangelfull. NFD har derfor bestemt at

avklaring av dette spørsmålet skal gjøres ved innsamling og analyse av DNA fra steinkobbeunger i kastekoloniene langs kysten.

Havforskningsinstituttet er ansvarlig for forvaltningsrelatert forskning og har til nå gjennomført slike undersøkelser langs kysten, fra Troms til Møre og Romsdal. Foreløpige resultater fra disse innsamlingene viste genetiske forskjeller mellom steinkobber langs kysten av Nordland, hvor Vesterålen, nord for Vega og sør for Vega var tre forskjellige bestander. Disse var også forskjellige fra Trøndelag. Steinkobber i Trøndelag og Møre og Romsdal var ikke forskjellige, men antall prøver fra Møre kysten var for lite til å kunne konkludere sikkert. Derfor ble det samlet inn flere prøver fra flere steinkobbeunger i Møre og Romsdal i 2020, som foreløpig ikke er blitt analysert. I 2021 og 2022 er det planlagt innsamlinger i Sogn og Fjordane, Rogaland og i norsk Skagerrak (Agder, Vestfold og Telemark og Viken).

I medhold av naturmangfoldloven § 8 skal offentlige beslutninger være kunnskapsbasert. Forvaltningsmyndigheten er godt kjent med at det gjennom flere år har vært etterspurt mer kunnskap om selarten steinkobbe, som er mest vanlig innenfor nasjonalparken. Mer kunnskap om genetikk, i tillegg til undersøkelser om vandringsmønster og habitatbruk, vil på sikt gi grunnlag for en mer kunnskapsbasert forvaltning av selbestandene. Kartlegging og forskning er et viktig virkemiddel for å få til en kunnskapsbasert forvaltning. Verneområder har ofte stor verdi for forskning fordi de har spesielle naturkvaliteter, og fordi vernet innebærer stabilitet.

I forvaltningsplanen er det gitt forvaltningsmål for forskning og undervisning: *Forskning og undervisning skal brukes aktivt for å fremskaffe og gjøre tilgjengelig kunnskap som kan fremme verneformålet, naturglede, forståelse for sammenhenger i naturens virkemåte og sårbarhet.* Vevsprøver som ønskes samlet inn, skal gi nødvendig kunnskap til forvaltning av selbestandene. De endelige resultatene vil danne grunnlag for en mulig oppdeling av mer biologisk relevante forvaltningsenheter for steinkobbe langs kysten. Formålet er å unngå desimering av små steinkobbebestander som følge av jakt. Føre-var-prinsippet (nml § 9) er ikke relevant i denne saken.

Det bør alltid vurderes om et tiltak heller kan gjennomføres utenfor nasjonalparkens grenser. Vi vet at steinkobbene er sky og ofte oppholder seg i de ytterste kystområdene i Oslofjorden. Ettersom Ytre Hvaler nasjonalpark omfatter hele ytre kyst hvor selen oftest befinner seg, vil denne delen av Østfold bli utelatt fra undersøkelsene, dersom det ikke blir gitt tillatelse til undersøkelse innenfor nasjonalparkens grenser. Tiltaket vil kunne medføre en forstyrrelse av fugler og dyr under merkingen, men ungene vil bli forsøkt innfanget i områder med glatte berg uten hekkende fugler. Varigheten av forstyrrelsene er relativt kort, og ungene slippes fri umiddelbart etter prøvetaking, som tar noen få sekunder. Det ser ikke ut til å være grunn til å ferdes innenfor sone C i perioden med ferdselsforbud. De positive følgene av mer kunnskap vil gagne arten og dermed økosystemet på lengre sikt. Ettersom de negative konsekvensene for økosystemet i nasjonalparken som følge av tiltaket anses som små, vil fordelene med å få kunnskap om selene som faktisk benytter nasjonalparkens arealer, overstige de negative følgene, jf. nml. §10. Naturmangfoldloven § 11 anses å ha liten relevans i saken.

Anerkjente fangstteknikker utført av faglig dyktig personell vil bli benyttet, samt at Mattilsynet har gitt tillatelse til innsamling etter forsøksdyrforskriften (jf. nml. §12). Selungene skal fanges med

garn, og tas vevsprøve av, før dyrene slippes fri igjen umiddelbart, jf. opplysningene i søknaden. Etter forvaltningsmyndighetens vurdering vil ikke dette tiltaket stride mot vernevedtakets formål jf. § 2, og heller ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Nasjonalparkstyret ser at undersøkelsene vil bidra til å danne grunnlag for en mulig oppdeling av mer biologisk relevante forvaltningsenheter for steinkobbe langs kysten, og unngå desimering av små steinkobbebestander som følge av jakt. Tiltaket kan dermed tillates med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Når rapporten fra undersøkelsene foreligger, ønsker sekretariatet å bistå slik at kunnskapen kan formidles gjennom Ytre Hvaler nasjonalparks kanaler.

Klageadgang

Dette vedtaket kan med hjemmel i forvaltningsloven påklages til Miljødirektoratet innen tre uker etter at dette brevet er mottatt. En eventuell klage sendes til Miljødirektoratet via nasjonalparkstyret.

Med hilsen

Monika Olsen
nasjonalparkforvalter
NASJONALPARKFORVALTER/
SEKRETÆR FOR YTRE HVALER NASJONALPARKSTYRE

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:

Fiskeridirektoratet - Region Sør	Postboks 185	5804	BERGEN
	Sentrum		
Statsforvalteren i Oslo og Viken	Postboks 325	1502	MOSS
Hvaler kommune	Storveien 32	1680	SKJÆRHALDEN